

SÖZLÜK

A

Ahi Ög

Yaptıkları karşısında ah almak için kendine söz vermişti

Afacan; Zeki ve Yaramaz çocuk.

Komzunun çocuğu çok afacandı.

Adeta; Neredeyse

Medivenin ucuna gelmez adeta düzeyordu.

Akil; Akıllı

Bu dünyayı akıl insanlar yönetiyor sanmıyım

Ahiret; Öteki Dünya

İnsan bu dünyada ahiretini kurtalmalı.

Alem; Evren

Sonsuz bir alende yaşıyoruz.

Adem; İnsan

Evrenin en akıllısıdır Ademoglu.

Azına; Bildik, Tanıdık olan.

Bu cadde çok azına geldi

Atalet; Tembellik

Bazensizlik nereden biride atalet dir.

Ab; Güzel, hoş olan

Kahve içtiğim yer ab bir yere benziyordu.

Adap; yol yordam.

Terbiyesiz, adap bilmez biriydi.

Azim; Kararlılık

Ustaların azmi sayesinde iz akzama kalmadan bitti.

Azık; Belli

Yalar söylediği o kadar azıkarı ki.

Ayin; töre

Türk ayınlarına göre aile önemlidir.

Azap; Pızmalık, Garesizlik

Yaptıkları karşısında azap içindeydi.

Arabi; Araplar özel, özgü

Etili pilav Arabi bir yenektir.

Atiteki; Gelecekteki

Bugün bizim atiteri

Arif: Çok anlayıcı

Öğretmeler çok arif insanlardır.

Avare: İsisiz boz geten

Bütün gün avare dolaztım

Azar: Bir kuruca ~~bolca~~ başkasına söyleyen söz

Dön babandan azar izittim

Asude: Üzüntüden ve sızıntıdan uzak

İnsanlardan uzak asude bir yazanı vardı.

Abes: Aykırı Davranış

Oturmuş ve davranış çok abesti

Ayyaz: Alkol Alan kimse

Komzum çok ayyaz biriyeli.

Acuze: Hüsnü yazılı kadın.

Çok acuze bir anan vardı.

Aguz: Bucak

Oturdukların yer aguz yakındı

Anızan: Aniden

Böyle anızan çıkılmaz ki.

Aba: Abla

Aba kaakları verir midir?

az: Gögün en yüksek katı.

İyi ki bir gol attın başın göğe eddi

Aktar: baharatçı

Karabiberi aktardan almayı unutma

Afak: Ufuklar.

Seh dalgandan dur afakta sarılı bayrağım.

B

Badi: Ördek

Gecuk badi badi yünüyordu.

Bala: Yavru

Bir anne balasını her zaman korur.

Batakhane: Kumarhane

Her şeyini kaybedince batakhaneye dösmüş

Bedayi: Estetik yönü ağır basan.

Bu binanın bedayi yönü ön planda.

Bedir: Dolunay

Yola bedir zamanında çıkalım.

Bedus: Omuz üstünde

Hayatın bütün yükünü bedus etmiş biriymi.

Beka: Katicilik

Tek sorun beka olsa gerek.

Benan: Parmakla gösterilen kişi.

O kalabalığın içinde benan biriymi.

Beser: İnsanoglu

Beseri hayvandan ayıran akıldır.

Beyaban: Göl

Köy beyabana dönmüş.

Beyza: Temiz

Yüzü beyza gönlü beyza biriymi.

Bicare: Garesiz

Umutları tüklenince bicare kalakalmıştı.

Bigane: Kayıtsız

Zulmün karşısında bigane kaldı tüm dünya.

Bilfarz: Söz Gelisi

Konuya bilfarz bu acıdan da bakabiliriz.

Bitap: Bitkin

Spordan sonra bitap düştüm.

Bizar: Tedirgin

Yola çıkarken bizar bir hali vardı.

C

Cahil: Öğrenim görmemiş, okunmamış

Cahil insanlarla oturup kalkmak ne kadar doğru ki

Cani: Cinayet

Suçsuz insanı öldürmek bir caniliktir.

Canon: Cennülden sevilen

Her gönül cananını ararmış.

Cazibe: Gekicilik

Parasını geç cazibesi yeter.

Cebin: Küçük çepa

Bahçeye giderken cebinlerinizi unutmayın.

Cehalet: Bilgisizlik

Cehaleti yok edecek ilimdir.

Cehennem: Çok sıkıntılı yer

Yığın o kadar büyüdü ki ortalık cehenneme döndü.

Cemiyet: Dernek

Ahmet de cemiyete üye olmuş

Cenah: Kusun kanadı

Uçamıyordu cenahına yağmur deymisti.

Cendere: Pres

Onun elinde sözcükler cendereden geçer.

D

Delalet: Sapkınlık, doğru yoldan ayrılma

Devlet yöneticileri delalet hatta hiyanet içerisinde olabilirler.

Dâr: İslam mahkûmlarını asmak için dikilen direk.

Pir Sultanlar gibi dâr ağacını boylasam mı, boylamasam mı?

Derbeder: Yasayış ve davranış düzensiz kimse.

Onun derbeder yasayış çocuklarına kötü örnek oluyordu.

Derpiş: Öngörme, göz önünde tutma, aklından geçirme.

Olayı derpiş eden Sadrazam, son sözünü sonra söyleyecekti.

Dârâ: Kabıyla birlikte tartılan nesnenin kabının ağırlığı. Terazide dengeyi sağlamak için hafif gelen, kefeye ağırlık olarak konulan taş, demi-, civi.

Bakkal yoğurt kabının dârâsını almadan yoğurdu tarttı.

Dâvûdi: Kalın, tok ve gör ses.

Dâvûdi kelimesinin Hz. Davud'un görsesinden geldiği rivayet edilir.

Dağdağasız: Görüşsüz, patirtisiz

II. Mahmut Yenicisi Ocagını kimseye söylemeden dağdağasız bir şekilde ortadan kaldırdı.

Dürdane: Çok kıymetli, inci tonesi

Lale Hanım'ın dürdane meraklı Annecanesi Latife hanımdan ona miras kalmıştı.

Duri: Yakarış, yalvarma.

Küçük çocukların Filistin halkına duaları beni Faslasuya hoşnoldürmüştü.

Dembedem: Arasıra.

Olaylara dembedem salın bir üslupla yaklaşmaya çalışırım.

Darbe: Vücut üzerine bir cisimle yapılan sert vuruş.

Sopayla ayağına yediği darbeden sonra epey yürüyememişti.

Defin: Ölüye gömme.

İslamda defin işlemleri bir sirdanmaya göre yapılır.

Demâdem: Her an.

Seninle demâdem mutluluğumuz için gayret etmeliyiz.

Derk: Anlama

Nihayet olayın gerçeğini derk edebildi.

Dibare: Ön söz.

Mesnevinin bölümlerinden birisinde dibare vardır.

Devâhî: Büyükbela, afetler

Milletler tarihi içerisinde birçok devâhî olaylar yaşamıştır.
Daimî, Sürekli, sonsuz olan.

Sana olan Sevgim, muhabbetim daim olacaktır.
Derûn: İca

Yaşadığı derûn metem gözlemlerinden anlaşılıyordu.

Deryâ: Deniz, bilgili kimse

Kitap deryâsına dalınca ne kadar cahil olduğumu anladım.

Dide: Göz.

Ok olmuş didelerin gözsüne ey yar!

Daraban: kalp urusu, kalp atışı

Yârî: görünce darabanım yüz mistli ortor.

Düş: Uyurken zihinde belirnen olaylar, düşüncelerin bütünü, rüya.

- Görduğüm bir düş müydü?

Didâr: Yüz

Mah-ı didârındır beni benden olan.

Dilber: Alımlı, güzel kadın.

Ey dilber, nedir bu naâin?

Diğâr: Ülke, Dünya.

Avrupalıyı diğâr diğâr dolastım.

E

eb'ad: Dört bir taraf

Düman sarmız vatanın eb'adını.

enîn: inlene, inleyiş

Zamanı doğru kullanmadan an ve enîn edesin.

Ekivok: İki yüzü

Ekivok kizilerden uzak durmalıyız.

efrâd: kıziler (fertler)

Efrâdın seni iyi bilmeleri yetmez, ruhan da öyle olmalı.

efser: taş

Sultanımız efserimi hedye etmiştir.

efzun: fazla çok.

Olaylar karşısında efzun hüzünlere büründük.

ellân: su anda

Ellân başlamakla biter zor olan.

elîm: acıklı

Elîm bir kaza sonrası hayatını kaybetti.

envac: Dalgalar (Deniz)

Sahil sert envaclarla maruz kalıyordu.

encüm: yıldızlar

Encüm ne ise gökyüzünde, Sâir kelimelerde öyledir kağıt üzerinde.

Enîs: obs t

Bir subat ayıydı enîslemini verdiğimde toprağa

F

Feza: Boşluk

Evrenin feza olduğunu mu sanıyorsun?

Firak: Ayrılık

Çok uzun geldi bu firak.

Feveran: Kaynama, Fiskırma

Bu zulum karşısında halk Feveran ediyor.

Ferdiyyet: Bireysellik, bir insanı başkalarından ayıran özellik

İnsanların Ferdiyyet kazanması için özgür olmaları gerekir.

Firenk: Avrupalı, Gavar icadı

Firenkleri örnek almak demek, onlar gibi olmak değildir.

Fücar: Günaha, isyana dalmak

Gençlerin okula karşı bu Fücardan vazgeçmeleri gerekir.

Füsal: Mevsimler

Senden ayrıldı nice Füsal geçti.

G

Gözin: Saygın

Okulumuzun en gözin öğrencisiydi.

Gâleyan: Kaynama coşma

Ben de o heyecanla galeyâna gelip bağırılmışım

Gâye: Amaç

Her insanın yaşama dair gâyeleri olmalı.

Garaz: Kötü niyet için

Bu garazının sebebi nedir?

Gonca: Goncaı tane aşmış gel.

Her gencimiz vatanımızın nadide bir goncesidir.

Garb: Batı, zihniyet olarak batı, Avrupa düşüncesi

Garbîleşmek, teknik olarak garbîleşmek gerek.

H

Hâb : Uyku

Uyanmak gerekmez mi bu derin hâb'den.

Hazîn : Hüzünlü, acı

Bu subat hazîn gececek.

Huşû : Tevâzu

Öğrenciler, öğretmenlerini huşû ile karşıladılar.

Huzû : Alacakgörümlük

İnsana huzû sahibi olmadıkça saygı olmaz.

Hâşyet : Korku

Okyanusun dalgalarını gördüğünde içi hâşyetle damıyordu.

Hûdâ : Allah, ilâh

Bizi gözeten, koruyan, rızıklandıran Hûdâ.

Hurûs : Gariyenek

Hurûs etnis akarsular özleminden.

Hâs : Özel

Bu sözlükteki cümleler bize hâstır.

Huzme : İyik demeti

Ayın huzmeleri sızıyordu perdenin arasından.

Hande : Gülme, gülüş

Bir hande ile karşıla arkadaşını.

Hüsran : Hayalkırıklığı

Yazılılar bir hüsrandı bizim için.

Hone'mân : Ev

İnsanın hanımânı gibi cenneti var mı?

1
İmizganmak: Uyumlamak

İmizganmaktan söylediklerimi anlamıyordu.

İzdirop: Keder

Hayatının son zamanları izdirop içinde geçmişti.

İyd: Bayram

İydin mübarek da dedi, yaşlı adama.

İhlamur: Güzel kokulu bir ağaç

Büyük köşk cam ve ihlamurlara çevrili olduğundan ıslukta kalmıştı.

İşık: Aydınlatma kaynağı

Kitap okumak için yeterli ışık yoktu.

İrk: Sey

Türk ırkı esaret altında yaşayamaz.

İssiz: Kimsenin bulunmadığı yer, yaban

Sokaklar ıssız, evler perişandı.

İrmak: Büyük akarsu, nehir

Sakarya sanki adı duyulmadık hatta adı kanmadık bir ırmaktı.

İlik: Soğukla sıcak arası

İlik bir sabahın gününde kaybetmiş umutlarını.

İstical: Acele

Bu işte istical etmek zaruri oldu.

İmame: Fesin tepesindeki piskol

Fesin imamesi at yelesini andırıyordu.

İlhâd: Dinsizlik

Bu davranışların ilhad göstergesiydi.

İnfilâk: Patlama

Bazen en ehemmiyetsiz bir kıvılcım en müthiş bir infilaka sebep olur.

İnâyet: Bütüf, iyilik

Sen gayret göster, inayet Allah'tandır.

İmtinâ: Gekirme

Hata yapmaktan imtinâ ederek konuşuyordu.

İmkân: olanak.

Bunu senden gizlemenin imkanı var mı?

İlâhî: Tanrı ile ilgili olan

İlâhî bir gücün etkisi altındaydı adeta.

İlcâ etmek: zorlamak

Beni böyle davranmaya ilcâ ediyorsun

İkmal: Bütünlük, tamamlamak

Kolordu ikmaliyle ilgili bir iş için görevli olarak gelmiş.

İnfiâl: Öfke duyma

Bu olaylar halk arasında infiâle neden oldu.

İzzet: Ululuk, yücelik

İzzet kazanmak olmalı, tüm amacın.

İlim: Bilim

İlim şu araya gidecektir.

İnkişâf: Gelişme

Hadiselerin inkişâfını beklemek lazım diye düşünüyorum.

İkaz etmek: Uyararak

Gözleriyle benim ikazımı reddediyordu.

İhtâr: Hatırlatma, uyarma

Bu konuda ihtara gerek yok, diyordu.

İrticâ: Gericilik

Son zamanlarda İrtica vakaları çoğaldı.

İffet: Namus

İffetine çok düşkün bir insandı.

İfrât: İleri gitme taşkınlık

İfratlar bırakılırsa bürokrasiye karşı her türlü Şiddet benim husuma gider.

İman: İnanc

Canaakkale'de İman: göçür olanlar garip geldi.

K

Keskül: Üstüne dövülmiş fıstık ve hindistan cevizi dökülen bir süt
Keskül en hafif tatlılardandır.

Kifayet: Yeterli miktarda olmak

Sözlerin kifayetsiz kaldığını yeni öğrendim.

Kıyam: İslam inancına göre ölümden sonra yeniden kalkma.

Mağserde tüm insanlar kıyama duracak.

Kaari: Okuyucu

İyi bir kaari olmak için yıllardır uğraşıyorum.

Kabza: Silah, kılıç vb. şeylerde tutulacak yer

Silahın kabzasıyla adamın başına vurdu.

Kadim: Çok eski zamanda var olmuş, eskiden beri var olan
İran'ın kadim bir siyaset geleneği vardır.

Kafile: Birlikte hareket eden topluluk

Purların saresine iki kafile atlı birlik gelmişti.

Kağni: İki veya dört tekerlekli öküz arabası

Kurtuluş Savaşında kadınlarımız cepheye kağnılarla top mermileri taşımışlardır.

Kahır: Derin üzüntü ve acı

Kahrından bir deri bir kemiğe dönmüştüm.

Kainat: Evren

Kainatın tek sahibi Allah'tır.

Kefen: Ölünün gömülmeden önce sarıldığı beyaz bez

Bize ölüm biçenlerin kefenini dikeriz.

Kavlamak: Kabarıp dökülmek ve soyulmak

Günesten parkeler kavlanıyordu.

Kamıs: Ferit yapraklı bitkilerin genel adı

Çocukken kamıstan kaval yapardık.

Küfe: Kaba ve dayanıklı sepet

Bağlarda üzümü küfeyle toplarız.

Külce: Eritilerek kalıba dökülmüş maden veya alaşım

Külce altınları ucakla tasıdılar.

Külfet: Herhangi bir işi yaparken yaşanan sıkıntı

Her işin bir külfeti vardır.

K

Kıldan: İcine sabun, lif, kese konan kap
Banyoda kıldan, elinden düşerdi.

Kitabe: Yazıt

Türklerin ilk yazılı metni Köktürk Kitabeleridir.

Kuskun: Hayvanın kuyruğunun altından geçirilerek eğere bağlanan kayış.

Atın kuskunu biraz kabarmıstı.

Kudret: Bir işi yapabilme

Kudretiyle her işin üstesinden gelebilirdi.

Kabahat: Uygunsuz hareket

Kabahetler Kanununa herkes uymalıdır.

Kadir: Değer

Bilemedim kadrini ey yar!

Kerim: Sayılı

Anlattıklarından kerim bir insan olduğu anlaşılıyordu.

Kiyas: Bir şeyi başka bir şeye benzeterek değerlendirme

Çocukları asla birbirleriyle kıyaslamayın.

Kemal: Olgunluk

Olaylara kemal bir hassasiyetle yaklaşıyordu.

Kandil: İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı

Ramazan ayında camileri kandiller aydınlatır.

Kuvars: Billurlaşmış silisin doğada çok yaygın bir türü

Kuvars önemli bir madendir.

Kabil: Olanaklı

Kabil olan er kişi her şeyin üstesinden gelir.

Kadeh: İki içmeye yarayan ayaklı bardak.

Efkârlı olan adam sabaha kadar yirmi kadeh iki içti.

Leyl : Gece

Battı güneş leyl zamanıdır.

Lika : Mürekkep hokkalarına konulan ham ipek

Levha : Bir yere asılmak için yazılmış yazı.

İçeri girer girmez levha gözleme çarptı.

Lisan : Dil

Obdukkca etkili bir lisani vardı.

Les : Kokmuş hayvan dışısı

Lesin kokusu tüm köyü kaplamıştı.

Lâtif : Yumusak, hoş

Latif bir ses geliyordu gecenin içinden.

Lanet : Tanrı'nın merhametinden yoksun olma

Basıma yağın bu ana laneti beni ürpertiyor.

Laz : Bir halk

Lazlar Karadeniz'de yaşıyor.

Liyâkat : İş verilmeye uygunluk

Her işi liyâkat sahibine vermek gerekir.

Laf : Söz.

Her zaman lafını tartarak konuşurdu.

Lim : Parça

Lim lim etti elindeki kağıtları.

Ley : Yokluk

Ley içinde bir hayat yaşıyorduk.

Lâkayt : İlgisiz

Yüzünde lâkayt bir gülümseme vardı.

Levs : Kir, pislik

Yüzündeki levs gördün mü?

Lâmekân : Yersiz yurtsuz olan

Depremden sonra lâmekân kaldık.

Levâzım : Gerekli olan araç, gereçler

Anadolu şehirleri, kasabaları, köyleri harıl harıl levâzım gönderdiler.

M

Mahmur: Sarhosluğun sebep olduğu. Sersantlık içinde olan Uykudan yeni uyanmış; gözleri hâla mahmurdu.

Mahsul: Ürün

Bu yıl ki mahsul yine yüzleri güldürdü

Maîset: Geçim

Emekliler maîset derdinden gözlerini açacak halde değillendi.

Maktül: Öldürölmüş, Öldürülen (İnsan)

Maktülün cep telefonundaki son aramalar katili ele verdi.

Malum: Herkes tarafından bilinen gizli olmayan

Malumunuz üzere 6 Şubat'ta aşırın depremi yaşandı.

Malumat: Bilgi.

Bu konuda bir malumatı olduğunu sanmıyorum.

Matem: Yas

O gün memlekette bir matem havası vardı sanki.

Mebhut: Hayrette, Sarsık, Sersem

Olanlara bir anlam veremedi mebhut bir halde dolasıyordu.

Mebus: Millet Vekili

Meclisteli mebus sayısı bir an evvel azaltılmalı

Mefkure: Üllü

Bilinmeyen bir mefkure için hiçbir şey yapılmamalıdır.

Melal: Usanç, Hüzn, Keder.

Melalimizi avutmak için bin türlü eğlence bin türlü zevk icat ettik.

Meram: İstek.

Meramını söylemeyen öğrenöye öğretmen ne yapsın?

Meranet: Acılık

Aşklarının, imkansızlığı meranet veriyordu artık genu giftlere

Merdüm: İnsan, Adam

Halbuki tek derdim iyi olmaktı merdum

Merhamet: Bir kimsenin veya bir başka canlının kansılastığı kötü

durumdan dolayı duyulan üzüntü, acıma.

Merhametin olmadığı yerde rahmet olmaz.

N

Nabız : Atardamanın atışı

Doktorlar nabzının yüksek olmasından endişe ediyordu.

Nabi : Haberü

Nebi (Peygamber) olmanın baş görevlerinden biri de nabi olmaktır.

Nabûd : İflas etmiş

Hayatın her alanında nabûd olmuş bir adam olmuş gibi bir hali vardı.

Nağme : Ezgi

Bir nağme dökülüyordu dudaklarından konuştuğu her zaman

Naim : Bolluk , Bahçiyarlık

O günlerde insanlar naim olamamanın sıkıntısını yaşıyorlardı.

Nâm : İsim , Lakap

Naim Süleymanoğlu'nun diğer nâmi Cep Hersülü'dür.

Namaz : İslamın bes şartından biridir.

Bugünlerde namaz kılmanın huzurunu yaşayamıyorum.

Namerd : Korkak , Alçak

Namerd olandan mertlik beklemek , boş yere beklemektir.

Nasib : Kismet , Pay

Nasip ise gelir Hin'ten , Yemen'den ; nasip değilse ne gelir elden ?

Natıka : Konuşabilme

Çocuğun toplum önündeki natıka becerisi tüm dinleyenleri hayrete düşürdü.

Nazan : Nazlı

Koca kadın nazan bir çocuğun hali gibi yemeğe küsmişti.

Nazar : Göz değmesi

Nazar değmemesi için en güçlü kalkan Felak ve Nas sureleridir.

Nazperver : Naz Eden

Nazperver bir parti liderinin milletvekillerini duyacak kulakları yoktur.

Necm : Yıldız

Gökteki necmler yolumuzu aydınlatmasaydı , kaybolurduk.

Nedim : Tatlı Konuşan

Onun bu nedim hali herkesi kandırmaya yetiyordu.

Nefes : Üfürülen Hava

Doktorlar biraz nefes aldirmek için makineye bağlamışlardı hastayı.

Okunmuş! Sağlığa yararlı olan.
Derdine derman olsun diye okunmuş su içiyordu.
Oda! Evin bölümlerinden birisi.
Odasında oturmuş şiir yazıyordu.
Oğul! Erkek evlat.
Zamanı geldiğinde ağlum gelecek yerime
Ocak! Ateş yakılan yer.
Ocağın başında oturup dertleztiler.
Ok! Yay ile atılan gubuk.
Türkler ok kullanmakta mahirdirler.
Ova! Geniz ve dar düzlük.
Atların nalleri ovaları dövüyordu.
Ot! Küçük bitki, ilaç, esrar.
Otların üzerine oturmuş semaya bakıyordu.
Otel! Konaklama yeri
Depremzedeler yurdun gezitli yerleinde otelde kaldılar.
Oturmak! Bir yerde sürekli kalmak, ikamet etmek.
Aynı sente oturuyoruz.
Orman! Ağaçlarda örtülü geniş alan.
Dağın eteklerindeki ormanlık alan yarımızdı.
Olgun! Ağır Baalı
Bu yazta olgun davranışlar sergiliyordu.
Ordu! Silahlı kuvvetleri.
Allah'ım senin uğruna ölen ordu türk ordusudur.
Ortak! Birlikte iş yaparlar.
Böğün dükkanda ortakım bakacak.
Ortalık! Yazanılan gevre
Pencereden baktı ve ortalığın hala karanlık olduğunu gördü.
Osmanlı! Osmanlı devleti, bu devlete mensup olan insan.
Damarlarında Osmanlı kanı akıyordu
Odun! Yakılmak için kesilmiş ağaç.
Edunda isteriz artık avrupadan.
Omuz! Kolbrin gövdeye bağlandığı bölüm.
Ağırlıktan omuzları çöküyor.

P

Paki : Temizlik

Belediyenin paki izlerinde galmaktan hic utanmıyordı

Pâmâl : Ezilmek

Filistinilerin pâmâl olmasında İsrail'den çok İslam dünyası sorumludur.

Pervât : Ulamak, kanat açmak

Yamaç prazütâleri bu yıl fethiyede pervâzlandılar.

Perver : Koruyan, Besleyen

Onun vatanperver bir insan olduğunu anlamıttık.

Pezin : Nakdi Para

Alacağıma araba için pezin para istemeleri hayallerimizi öldürdü.

Pey : İz, izaret

Gittiği günden beri bir pey birez manası bulunmak isteneyizinin bir göstergesi sanırım.

Retaket tedavi edilir bir hastalıktır.

Reng: Sarı

Renjin birer açılmış.

Reper-tiveri: Sarıların söylemek üzere caksip kızartıldı sarı

Reper-tiveri çok geniş bir sarıydı.

Repilka: Bir seyin birer bir kopması

Veranın repilkasını yapan sarıta sen anda toplandı gelmeden vengetti.

Retina: Ağ kabala

Gözdeki retina tabakası zarar görmüştü.

Reva: Uygun

Bu yapılar birer reva mıydı?

Revası: Sürüm

Fabrikanın revacı gittikçe artıyordu.

Revan: Giden, yürüyen

Nihayet yola revan oldu.

Rida: Örtü, belden yukarı örtülen şey, sarı sal

Ridasının rengi göz ağrıydı.

Rela: Bir gemi veya uçağın gidiş yönü, talebacağı yd.

Retanacı bu sefer Doğuya çevirdi.

R

Re'im: Tasa tutma, taslatılarak öldürme

İslamda re'im insanı topluma teşhir etmek için adı or kullanan bir yöntemdir

Refah: Huzur ve rahatlık

Bireyin refahı silkenin refahını etkiler

Refih: Rahatlık ve huzur içinde gelisen

O refih günlerimişi good ettik

Refref: Maruzi bir binet

Cennette insanlar refrefe binecek

Rehavet: Sarsaklık, ağırılık duyarak ve uyuma isteği

Rehavet insanı tembelleştirir.

Rehber: Kılavuz

İnsanlara aydınlar rehberlik yapmalıdır.

Rekabet: Rekemelik

Safahat: Evveler, M. AKIF'in Eseri

Bu calışına Safahat'la ilgili bir sözlüktü.

Semâ: Gök.

Sonra baktı semâyâ dalgın ve uşşûn gözlele.

Safâ: Sefa

Ömrüm bitti de bir gün bir safâ sormedim.

Sine: Göğüs

İnce bir sırtı çoktu sinesi.

Sâil: Saldıran

Sâil davranışları kendine zarar veriyordu.

Sefâlet: Yoksulluk

Sefâlet içinde bir yaşam sormuştü.

Silsile: Bir-biriyle ilgili şeylerin oluşturduğu diz.

'Kökten, silsileden, anadan, babadan, ecdattan asıldı.

Serhat: Sınır boyu

Yolum bir serhat kıstasına düşmüştü.

Silik: Asınmış, bozulmuş

İşte, bu şahsiyetin yanında ötekiler âdetta silik ve sinmiş kalıyordu.

Saki: İcerek dağıtan kişi

Doldur saki bardağımı

Sefil: Yoksulluk içinde olan

Sefil bir çocukluğun sonucuydu bu.

Seher: Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı veya şafak sölmek üzere olan zaman

Gecenin sonu seher, kışın sonunda bahardır.

Seyyal: Akmakta olan

Masallar folklor bakımından da türkülerden daha seyyal ve ekseriya daha renkli olurlar.

Sadakât: İstenen bağlılık

Vatanına Sadakâte bağlıydı.

- Şi'r: Aslan
 Şi'rlere pençe-i kahrında ıerzan olur.
 Şilte: Üstünde oturan yünli döşek
 Şiltede oturmuş gelecek zor günleri düşünüyordu.
 Şal: Kadınların kullandığı geniş atkı.
 Şalını düzeltti ve yoluna devam etti.
 Şehir: Yerleşim alanı, kent
 Düünden beri şehirde elektrikler kesikti.
 Şevketli: Büyüklük, güç sahibi
 En şevketli padişahlardan biridir Kanuni.
 Şive: Söyleyiş özelliği
 Azerice, Türkçenin şivesidir.
 Şair: Şiir yazan kimse
 Baki, şairlerin sultanıdır.
 Şer: Kötülük
 Hayrın şerre galip gelmesinin zamanı gelmiştir.
 Şuara: Şairler
 Şuara meclisine dahil olmuş.
 Şark: Doğu
 Nihayet şark seferi başlamıştı.
 Şayan: Değer, uygun, layık
 Takdire şayan davranışlar sergiledi.
 Şehit: Kutsal bir amaç uğruna ölen kimse
 Vatanın her bir karışında şehit kanı var.
 Şıra: Mayalanmamış üzüm suyu, şire
 Artan elmalardan elma şırası yaptılar.
 Şerait: Şartlar
 İmkan ve şeraitleri gözden geçirmeliyiz.
 Şeriat: İslam hukuku
 Bazı devletlerin yönetim şekli: şeriattır.
 Şirk: Tanrıya ortak koşma
 Allah hepimizi şirkten korusun

T

Tabiat: Doğa

İnsan zekası tabiatın yanında değil tabiatın içinde, ayrı bir kuvvettir.

Timsâl: Simge

Bayrak Bağurucu'nun timsâlidir.

Tesadüf: Rastlantı

Bu tesadüf hayatını değiştirdi.

Tenâza: Seyretme

Tiyatro tenâza sanatlarının en değerlisidir.

Terakki: İlerleme, yükselme

Meşrepteki terakki en önem verdiği şeydir.

Teveccüh: Yakınlık gösterme

Teveccüh edip almızı selâmını.

Terazi: Tartı Cihazı

Ticarette terazinin önemi büyüktür.

Tasavvur: Hayal etme, Göz önüne getirme.

İdeolojik bir tasavvurla hareket ediyordu.

Tekit: Eleştiri

Bir sanat eserini tekit etmek öyle kolay değildir.

Teyit: Artırma

Parasını teyit için çok gaba sarf etti.

Tünek: Kuzlar ve kömes hayvanlarının tünedikleri yer.

Kuzlar dut ağacına tünenizlerdi.

Taht: Hükümdar koltuğu

Fildelerden tahtları vardı.

Tahammül etmek: Dayanmak katlanmak.

Sizlerin hatırı için bu hayat tahammül ediyorum.

Tezgah: Dükkanlarda satıcıların önündeki uzun masa.

Tezgahın arkasında kitap okuyordu.

Tufan: Çok yoğun veya şiddetli yağ.

Bu heyecan tufanı içinde hiçbir muayyen şekli gösteriyordu.

Tevhit: Allah'ın birliğine inanma

Nazım türlerinden biri olan tevhit şairler tarafından sıklıkla yazılır.

Terkif: Tutuklanma

Polis zanlıyı terkit etti

U

Uhde : Sorumluluk

Uhdesi olmayanın mecburiyeti de olmaz.

Usul : Yol , yöntem , metod

Öğrencilere dersi anlatmanın farklı usülleri vardır.

Urbân : Cül Arapları

Anabistanın kültürü urbân sayesinde canlılığını devam ettirmekte.

Urefâ : Arifler

Tasavvufu yasayanlardır urefâ

Uvertoman : Acıktan acığa

Kişî düşüncelerini uvertoman acıktırmalı.

Udvan : Düşmanlık

Yüreginde udvan olandır , zararlı olan kişî -

Uful : Sönmek

Gün doğunca muntarı uful etmek gerek.

Ü

Ünyön: Cıplak

Ünyön bir şekilde de girilmez ki denize.

Übüvvet: Atalık, Babalık

Gelecek nesle dürüst ve zengin bir übüvvet diliyorum

V

Vecd: Kendinden geçme

O zaman vecd ile bin seccde eder.

Velvle: Kesmekeş, haykırıs, bağırıs, gürültülü.

Sokağımız akşam saatlerinde epey velvelidir.

Vakiâ: Olay

Okulumuzda bugüne kadar ciddi bir vakiâ yaşanmadı.

Verev: Bir kâşeden bir kâseye kesilmiş

Hırsızlar duvarı verevlemişler.

Visâl: Konuşma

Nihayet aile visali oldu.

Vuzûh: Açıklık

Şiirde vuzûh önemlidir.

Y

Yâd: Hatırlamak

24 Kasım'da şehitlerimizi de yâd edelim.

Yaygı: Serilen örtü, sava

Piknikte en güzel yere yaygımızı yaydık.

Yeis: Ümitsizlik

Sınav konusunda yeise kapılmayın.

Yafta: Etiket

Defterinizi yaftalamayı unutmayın.

Yeldâ: En uzun gece

Yine seni düşünüyorum bu sağık yeldâ'da.

Zalâm: Karanlık

Ne zamana kadar sürecek bu zalâm.

Za'ir: Ziyaretçi, ziyaret eden

Anıtkabir zairi var mı aranızda?

Zül: Alçaklık

İnsanların birbirinin arkasından götüğü bu zül nedir?

Ziyâ: Isık

Her birimiz ziyâ olmalıyız bulunduğumuz konumlarda

Zill: Gölge

Ceviz ağacının zilli insanı yarar.

Zât: Kisi, kendi

Bu zat notunu beğenmiyor.

Zenbil: Hasırdan örülmüş saplı torba

Zenbilimle giderdim pazara

Zerk: Aşılama

Covid 19 aşıları omuz hizasından zerk ediliyordu.

Zillet: Alçalma

Borc almak yigit için kurbac degil, zillettir.